

Behoeftte aan nieuwe vestigingen (v)so en sbo

Sanne Weijers, Anke Suijkerbuijk en Leanne te
Dorsthorst

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
	Aanleiding	3
	Achtergrond hoofd- en nevenvestigingen.....	3
2	Aanpak	4
	Respons.....	4
3	Resultaten	5
	Het (voortgezet) speciaal onderwijs	5
	3.1 Toereikendheid aanbod	5
	3.2 Uitbreiding van het aanbod.....	8
	3.3 Samenwerkingsverbanden met plannen voor nevenvestiging	10
	3.4 Samenwerkingsverbanden zonder plannen voor nevenvestiging	11
	Speciaal basisonderwijs	13
	Afsluiting	14
	BIJLAGE 1: Toelichting op ontoereikendheid (v)so aanbod.....	17

1 Inleiding

Aanleiding

November 2019 is in de Tweede Kamer een motie¹ van het lid Kwint (SP) aangenomen over het wegnemen van wettelijke belemmeringen en inperkingen voor het inrichten van een nieuwe school voor (voortgezet) speciaal onderwijs. De aanleiding van deze motie zijn enerzijds de vermeende wachtlijsten in het (v)so, anderzijds het niet kunnen inrichten van een nieuwe school voor sbo in een samenwerkingsverband als er al één is. Om de behoefte van het onderwijsveld te onderzoeken is Oberon gevraagd om een vragenlijst uit te zetten onder alle samenwerkingsverbanden om antwoord te geven op de volgende onderzoeksvraag:

In hoeverre is er binnen samenwerkingsverbanden behoefte aan het inrichten van nieuwe (hoofd)vestigingen of aan een nieuwe school voor speciaal basisonderwijs?

Achtergrond hoofd- en nevenvestigingen

Wettelijk zijn er al verschillende mogelijkheden voor een samenwerkingsverband om het ondersteuningsaanbod uit te breiden, bijvoorbeeld met een nevenvestiging. Daarom is het onderscheid tussen hoofdvestiging en een nevenvestiging van belang in dit onderzoek.

Een **nevenvestiging** valt binnen hetzelfde bestuur als een hoofdvestiging. Een nevenvestiging krijgt daarom geen extra bekostiging om een bestuur van te betalen (de zogenaamde 'vaste' voet in de bekostiging zoals een hoofdvestiging dat heeft). Het openen van een nieuwe nevenvestiging door een hoofdvestiging is toegestaan binnen de huidige wet- en regelgeving, hiervoor is (binnen het (v)so) instemming van de gemeente (voor huisvesting) en het samenwerkingsverband nodig. Dat kan heel snel. Als een (v)so met de instemming voor 1 februari een aanvraag bij DUO doet, kan de nevenvestiging op 1 augustus van start gaan.

Een **hoofdvestiging** kan niet worden opgestart binnen een bestaand schoolbestuur. Het opstarten van een nieuwe hoofdvestiging is binnen de huidige wet- en regelgeving alleen onder hele strikte voorwaarden mogelijk, zoals een buitengewone groei van het aantal inwoners.

---

¹ zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35300-VIII-58.html

2 Aanpak

Om antwoord te geven op de vraag in hoeverre er behoefte is aan het inrichten van compleet nieuwe (hoofd)vestigingen of aan een nieuwe school voor speciaal basisonderwijs, is er een vragenlijst uitgezet onder de leidinggevendenden van alle 151 samenwerkingsverbanden primair onderwijs (po) en voortgezet onderwijs (vo). In deze vragenlijst is het onderscheid tussen hoofd- en nevenvestigingen toegelicht en benadrukt. Op 27 oktober 2020 zijn alle samenwerkingsverbanden per mail uitgenodigd voor deze digitale vragenlijst. Op 3 november is er herinneringsmail verstuurd naar alle samenwerkingsverbanden die de vragenlijst niet (volledig) hadden ingevuld. De vragenlijst is op 9 november gesloten.

Respons

In totaal is de vragenlijst ingevuld door de leidinggevendenden van 70 samenwerkingsverbanden, dit is een respons van 46%. Van de 76 samenwerkingsverbanden po is de vragenlijst ingevuld door 36 samenwerkingsverbanden (47%). Van de 75 samenwerkingsverbanden vo is de vragenlijst ingevuld door 34 samenwerkingsverbanden (45%).

3 Resultaten

Het (voortgezet) speciaal onderwijs

3.1 Toereikendheid aanbod

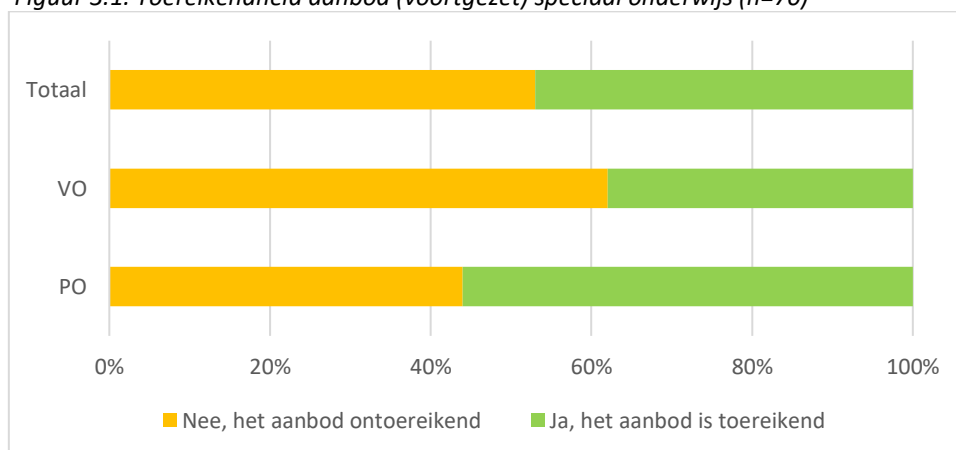
Vraag 1

Allereerst hebben we alle samenwerkingsverbanden gevraagd of het ondersteuningsaanbod op het gebied van het (voortgezet) speciaal onderwijs toereikend is in relatie tot de ondersteuningsbehoefte van leerlingen in hun samenwerkingsverband. De helft van de samenwerkingsverbanden (53%) geeft aan dat het aanbod ontoereikend is, de andere helft van de samenwerkingsverbanden (47%) geeft aan dat het aanbod toereikend is. Samenwerkingsverbanden VO geven iets vaker aan dat het ondersteuningsaanbod ontoereikend is (62%) dan samenwerkingsverbanden PO (44%).

Tabel 3.1. Toereikendheid aanbod (voortgezet) speciaal onderwijs (n=70)

	PO		VO		Totaal	
	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Ja, het aanbod is toereikend	56%	20	38%	13	47%	33
Nee, het aanbod ontoereikend	44%	16	62%	21	53%	37
Totaal	100%	36	100%	34	100%	70

Figuur 3.1. Toereikendheid aanbod (voortgezet) speciaal onderwijs (n=70)

Vraag 2

Vervolgens hebben we de 37 samenwerkingsverbanden die aangaven het ondersteuningsaanbod ontoereikend te vinden gevraagd in welke zin het (v)so aanbod ontoereikend is. De helft van de samenwerkingsverbanden (57%) geeft aan dat het ondersteuningsaanbod ontoereikend is door onvoldoende plaatsen *binnen* het samenwerkingsverband. Als toelichting bij deze vraag merken respondenten op dat er geen of onvoldoende plaatsen binnen de regio zijn voor (v)so leerlingen in het algemeen of voor leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte, zoals leerlingen met psychiatrische problematiek, leerlingen met ernstige meervoudige beperkingen of zeer moeilijk lerende leerlingen. Hierdoor moeten deze leerlingen naar scholen buiten de regio.

Tabel 3.2. *Onvoldoende plaatsen binnen of buiten samenwerkingsverband (n=37)**

	Binnen het swv	Buiten het swv	Anders
PO	10 (63%)	3 (19%)	7 (44%)
VO	11 (52%)	4 (19%)	14 (67%)
Totaal	21 (57%)	7 (19%)	21 (57%)

*Meerdere antwoorden mogelijk

Ook zijn er enkele samenwerkingsverbanden (19%) die aangeven dat het aanbod ontoereikend is door onvoldoende plaatsen *buiten* het samenwerkingsverband. Hiernaast geeft de helft van de samenwerkingsverbanden (57%) aan (ook) een andere reden te hebben voor het ontoereikende ondersteuningsaanbod. De open antwoorden die zijn gegeven zijn uiteenlopend en worden gepresenteerd in tabel 3.3. We hebben de respondenten ook gevraagd om een toelichting te geven op de antwoorden omtrent de ontoereikendheid van het aanbod. De toelichtingen die zijn gegeven zijn te vinden in de bijlage (B.1).

Tabel 3.3. *Open antwoorden ontoereikende ondersteuningsaanbod.*

Sector	Toelichting (Ook) anders, namelijk...
VO	Meer maatwerk nodig
VO	Ik mis bepaalde vormen van VSO
VO	Het aanbod van het vso komt niet in alle gevallen met de vraag
PO	Combinatie zorg-onderwijs
VO	Er zijn leerlingen binnen ons swv met een specifieke ondersteuningsbehoefte waar nu onvoldoende in wordt voorzien. Het is niet per sé noodzakelijk dat deze leerlingen naar het VSO gaan; we onderzoeken of een aanbod mogelijk is waarbij VSO en regulier VO intensief samenwerken.
PO	Niet altijd passend bij de ondersteuningsbehoefte van de leerling
VO	Er zijn mogelijkheden voor symbiose VSP-PrO of VSO-Basisberoeps onbenut.
PO	Aanbod s(b)o is te weinig gericht op weer meedoen met regulier -regulierfit
VO	Er zijn voldoende plaatsen voor de leerlingen bij de scholen binnen het eigen samenwerkingsverband. Leerlingen gaan ook buiten het samenwerkingsverband naar scholen die bij hun ondersteuningsbehoefte aansluiten, dit omdat een bepaalde vorm van ondersteuning beter past of soms is het meer thuisnabij, afhankelijk van waar de leerling woont. Ik heb bij de eerste vraag aangegeven dat het aanbod ontoereikend is omdat een aantal leerlingen voor een bepaalde ondersteuning buiten de regio naar school gaan. Wij willen onderzoeken of dit meer thuisnabij kan worden ingericht. Het gaat hierbij om een combinatie van het inrichten van onderwijs voor een speciale doelgroep en de massa die dit vraagt om het goed in te kunnen richten. Ik heb daarom ook bij de volgende vraag "ja" aangeklikt. Er zijn nog geen plannen, maar we willen de behoefte graag onderzoeken en wanneer de vraag reëel is, gaan we praten over hoe het kan worden ontwikkeld.
VO	We zijn nog onvoldoende gevorderd met het afstemmen van onderwijs en jeugdzorg en arrangementen om

	het VO zo te versterken zodat de instroom in vso beperkt blijft.
PO	We zijn hard bezig om dit toereikend te maken door steeds meer samenwerking op te zetten tussen speciaal onderwijs onderling (cluster 4 en 3) en regulier onderwijs
VO	Voorwaarde voor plaatsing is nog altijd diagnose autisme ipv ondersteuningsvraag
PO	Samenwerking met jeugdzorg is een probleem
PO	onderwijs in niet schoolse omgeving
PO	Nieuwe doelgroep
VO	Niet het aantal maar soort aanbod
VO	Het VSO kan onvoldoende tegemoet komen aan alle ondersteuningsbehoeften
VO	Geen vso op vwo-niveau
VO	er zijn soms tussentijds onvoldoende plaatsen voor specifieke richtingen en leerjaren. Dit blijven echter wel dagkoersen. In absolute zin is was er per september 2020 voldoende plek/dagkoersen. We hebben eigenlijk al het aanbod in onze regio beschikbaar en zijn niet afhankelijk van aanbod buiten onze regio. Wel is er een doorontwikkeling nodig.
VO	Er zijn niet op alle onderwijsniveaus vso-plaatsen beschikbaar, omdat er geen vestiging is op bepaalde niveaus in onze regio.
VO	er is geen aanbod op vwo-niveau

3.2 Uitbreiding van het aanbod

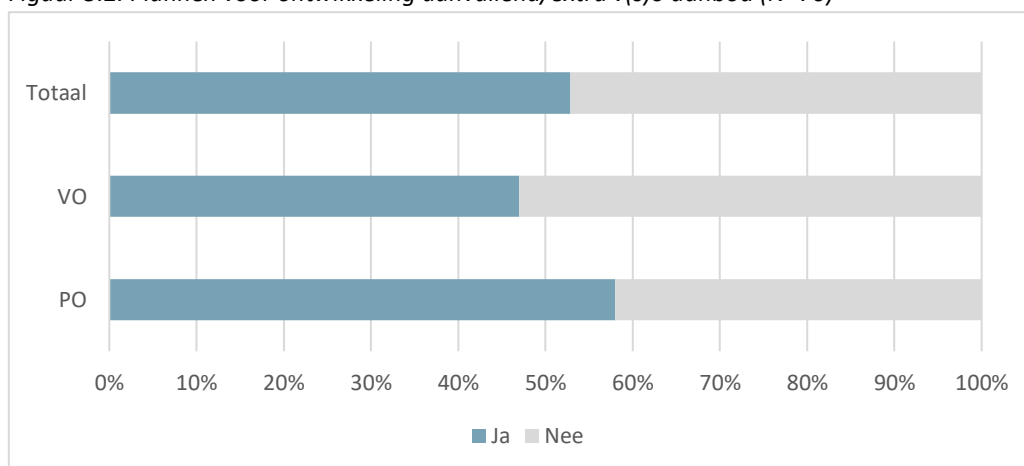
Vraag 3

In de vragenlijst hebben we de samenwerkingsverbanden ook de vraag gesteld of er binnen het samenwerkingsverband plannen zijn om aanvullend/extra v(s)o aanbod te ontwikkelen. De helft van de samenwerkingsverbanden (53%) heeft aangegeven dat er binnen hun samenwerkingsverband plannen zijn om aanvullend/extra v(s)o aanbod te ontwikkelen. De overige samenwerkingsverbanden (47%) heeft aangegeven dat er geen plannen zijn om aanvullend/extra v(s)o aanbod te ontwikkelen. Samenwerkingsverbanden po geven iets vaker aan (58%) dat ze aanvullend aanbod willen ontwikkelen, dan samenwerkingsverbanden vo (47%).

Tabel 3.4. Plannen voor ontwikkeling aanvullend/extra v(s)o aanbod (N=70)

	PO		VO		Totaal	
	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Ja	58%	21	47%	16	53%	37
Nee	42%	15	53%	18	47%	33
Totaal	100%	36	100%	34	100%	70

Figuur 3.2. Plannen voor ontwikkeling aanvullend/extra v(s)o aanbod (N=70)

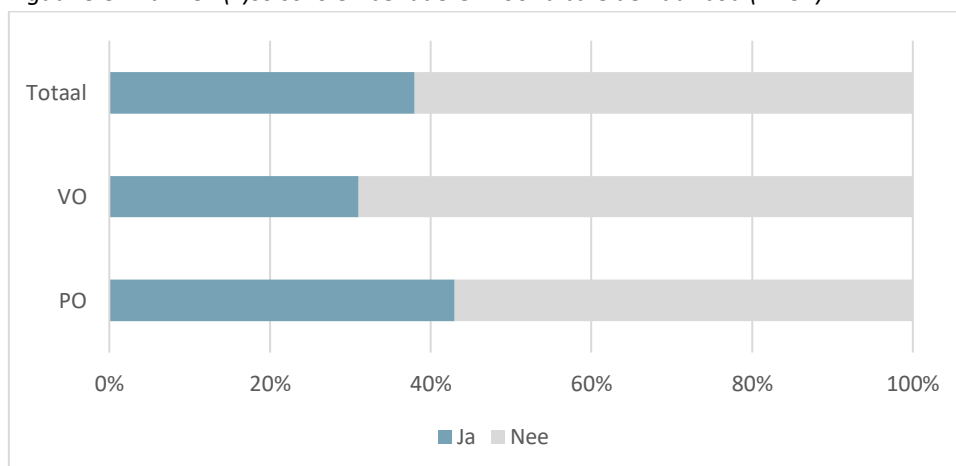
Vraag 4

De 37 samenwerkingsverbanden die plannen hebben om aanvullend/extra v(s)o aanbod te ontwikkelen hebben we ook gevraagd of ze van plan waren hiervoor een (v)so school te benaderen om door middel van een nevenvestiging dit aanbod uit te breiden. Ruim de helft van de samenwerkingsverbanden (62%) heeft aangegeven dat ze niet van plan zijn om hiervoor een (v)so school te benaderen. De overige samenwerkingsverbanden (38%) is wel van plan om hiervoor een (v)so school te benaderen.

Tabel 3.5. Plannen (v)so scholen benaderen voor uitbreiden aanbod (N=37)

	PO		VO		Totaal	
	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Ja	43%	9	31%	5	38%	14
Nee	57%	12	69%	11	62%	23
Totaal	100%	21	100%	16	100%	37

Figuur 3.3. Plannen (v)so scholen benaderen voor uitbreiden aanbod (N=37)

3.3 Samenwerkingsverbanden met plannen voor nevenvestiging

Vraag 5

De 14 samenwerkingsverbanden die aangaven van plan te zijn om het aanbod uit te breiden door een (v)so school te benaderen, hebben we ook gevraagd of er belemmeringen worden ervaren ten aanzien van het openen van een nevenvestiging. Hierbij gaven 6 samenwerkingsverbanden (43%) aan belemmeringen te ervaren ten aanzien van het openen van een nevenvestiging, de overige 8 samenwerkingsverbanden (57%) gaven aan geen belemmeringen te ervaren.

Tabel 3.6. Aanwezigheid belemmeringen t.a.v. openen nevenvestiging (N=14)

	PO		VO		Totaal	
	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Ja	33%	3	60%	3	43%	6
Nee	67%	6	40%	2	57%	8
Totaal	100%	9	100%	5	100%	14

Vraag 5b

De zes samenwerkingsverbanden die aangaven belemmeringen te ervaren bij het openen van een nevenvestiging hebben we ook gevraagd welke belemmeringen er worden ervaren. In tabel 3.7 worden de open antwoorden op deze vraag gepresenteerd. Samenwerkingsverbanden geven aan dat deze belemmeringen vaak betrekking hebben op de huisvesting en de financiering. Eén samenwerkingsverband geeft hierbij ook aan dat identiteit in de praktijk de belangrijkste drempel is.

Tabel 3.7 Ervaren belemmeringen t.a.v. openen nevenvestiging (N=6)

Belemmeringen t.a.v. openen nevenvestiging	
Identiteit blijkt in de praktijk de belangrijkste drempel te zijn.	PO
Nog niet bekend is een beter antwoord dan ja of nee	PO
Huisvesting	PO
Belemmeringen hebben altijd met geld en met het zien van mogelijkheden te maken.	VO
In feite speelt de situatie nu. Er is net een nevenvestiging gestart voor HAVO-bovenbouw binnen de muren van een reguliere VO-school. Dit is begonnen vanuit een huisvestigingsvraagstuk, maar biedt voor werken richting inclusie mooie kansen. Echter, door het strategisch huisvestingsbeleid van de reguliere VO-school wordt het op langere termijn wellicht onmogelijk om dit construct vol te houden.	VO
Voor leerlingen op een zorglocatie waaraan onderwijs zou moeten worden toegevoegd zou de aanvraag van een nevenvestiging niet mogelijk moeten zijn. Als een bestuur een nevenvestiging krijgt, dan betekent het dat het aanspraak kan maken op het volledige "reportoire" (bekostiging, huisvesting e.d.). Dat is niet in alle gevallen nodig. Als het bestuur van de nevenvestiging een bestuur van buiten het swv is, dan kan het moeilijk zijn om beheersbare afspraken te maken.	VO

3.4 Samenwerkingsverbanden zonder plannen voor nevenvestiging

Vraag 6 en 7

De 23 samenwerkingsverbanden die aangaven niet van plan om een (v)so school te benaderen om een nevenvestiging te starten vroegen we wat hun voornaamste argumenten hiervoor waren. De uitkomsten van deze meerkeuzevraag zijn gepresenteerd in tabel 3.8.

De meeste samenwerkingsverbanden (77%) geven als argument om geen (v)so school te benaderen dat de regio werkt aan het combineren van regulier met (v)so/sbo en zorg, waardoor zij geen plannen hebben om een (v)so te benaderen. Opvallend is dat twee samenwerkingsverbanden aangeven dat ze liever een hoofdvestiging willen starten. Aan deze twee samenwerkingsverbanden is in de vragenlijst ook gevraagd naar de voordelen die er binnen het samenwerkingsverband worden gezien in het openen van een nieuwe hoofdvestiging ten opzichte van het behouden dan wel extra inrichten van een nevenvestiging. De twee respondenten gaven hierbij de volgende antwoorden:

- Dan is de bekostiging van de vaste voet geregeld.
- 1. Scholen geven aan dat de concentratie van leerlingen met een speciale onderwijsbehoefte grenzen kent. De meeste scholen hanteren daarom een maximaal aantal leerlingen per locatie.
2. Het openen van een nevenlocatie heeft financiële nadelen. 3. Er is ook behoefte van aanbod van SO scholen die nu niet verplicht tot het SWV behoren.

Tabel 3.8. Argumenten voor niet benaderen van (v)so school (N=22)*

	PO		VO		Totaal	
	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Ons samenwerkingsverband werkt samen met een ander samenwerkingsverband om deze leerlingen op een school voor (v)so binnen dat samenwerkingsverband op te vangen.	17%	2	18%	2	17%	4
De behoefte is in mijn regio te klein om het aanbod door middel van een nevenvestiging uit te breiden.	42%	5	27%	3	35%	8
De leerlingen worden zoveel mogelijk binnen het regulier onderwijs opgevangen	33%	4	45%	5	39%	9
We werken in onze regio aan het combineren van regulier met (v)so/sbo en zorg.	83%	10	64%	7	74%	17
Ik zou liever een nieuwe hoofdvestiging willen <i>(NB: Hiermee wordt niet het omzetten van een nevenvestiging in een hoofdvestiging bedoeld).</i>	17%	2	0%	0	9%	2
(Ook) anders, namelijk...	17%	2	45%	5	30%	7

*Meerdere antwoorden mogelijk

Er zijn zeven samenwerkingsverbanden die de antwoordoptie (ook) anders namelijk hebben ingevuld. In de open antwoorden geven deze samenwerkingsverbanden verschillende argumenten waarom er geen nevenvestiging gestart wordt. Alle toelichtingen op de antwoordoptie "(ook) anders, namelijk" worden gepresenteerd in tabel 3.9

Tabel 3.9 Toelichting antwoordoptie anders, namelijk.

Anders, namelijk...	Sector
De ZML-school is voornemens met ingang van augustus 2021 een nevenvestiging te starten in deze regio - de voorbereidingen zijn al gaande	PO
Extra inzet op het vergroten van het aantal beschikbare plaatsen in de huidige SO voorzieningen	PO
We oriënteren op een samenwerking VSO/VO in bestaande reguliere school (synthese)	VO
Kijken of meer maatwerk mogelijk is, eventueel samenwerking met andere regio's wordt wel over nagedacht, maar is er nog niet	VO
Er zijn voldoende plaatsen voor de leerlingen bij de scholen binnen het eigen samenwerkingsverband. Leerlingen gaan ook buiten het samenwerkingsverband naar scholen die bij hun ondersteuningsbehoefte aansluiten, dit omdat een bepaalde vorm van ondersteuning beter past of soms is het meer thuisnabij, afhankelijk van waar de leerling woont. Ik heb bij de eerste vraag aangegeven dat het aanbod ontoereikend is omdat een aantal leerlingen voor een bepaalde ondersteuning buiten de regio naar school gaan. Wij willen onderzoeken of dit meer thuisnabij kan worden ingericht. Het gaat hierbij om een combinatie van het inrichten van onderwijs voor een speciale doelgroep en de massa die dit vraagt om het goed in te kunnen richten. Ik heb daarom ook bij de volgende vraag "ja" aangeklikt. Er zijn nog geen plannen, maar we willen de behoefte graag onderzoeken en wanneer de vraag reëel is, gaan we praten over hoe het kan worden ontwikkeld.	VO
Er loopt ook een traject om i.s.m. de omliggende samenwerkingsverbanden afspraken te maken over het wel/niet gebruik maken van elkaars voorzieningen	VO
Het gesprek gaat vooral over meer samenhang en spreiding. Dit gesprek is nog niet afgerond.	VO

Speciaal basisonderwijs

Vraag 8

De vragen met betrekking tot het speciaal basisonderwijs zijn uitsluitend gesteld aan de 36 samenwerkingsverbanden po die de vragenlijst hebben ingevuld. Alle samenwerkingsverbanden po is gevraagd of het ondersteuningsaanbod op het gebied van speciaal basisonderwijs toereikend is in relatie tot de ondersteuningsbehoeften bij leerlingen. Een meerderheid van de samenwerkingsverbanden (94%) geeft aan dat het ondersteuningsaanbod van het speciaal basisonderwijs toereikend is binnen de regio. Twee samenwerkingsverbanden (6%) geven aan dat het ondersteuningsaanbod ontoereikend is.

Tabel 3.10. Toereikendheid ondersteuningsaanbod speciaal basisonderwijs (n=36).

	%	Aantal
Ja, het aanbod is toereikend	94%	34
Nee, het aanbod is ontoereikend	6%	2
Totaal	100%	36

Vraag 9.

Aan de twee samenwerkingsverbanden die aangeven dat het aanbod aan speciaal basisonderwijs ontoereikend is, is gevraagd welke mogelijkheden zij zien om dit aanbod uit te breiden. De antwoorden op deze meerkeuzevraag worden gepresenteerd in tabel 3.11. Als toelichting op de antwoordoptie anders namelijk gaf één samenwerkingsverband aan dat ze mogelijkheden zagen om het aanbod uit te breiden door het verruimen van de wetgeving, waardoor openen van een SBO hoofdlocatie (weer) mogelijk wordt.

Tabel 3.11. Mogelijkheden uitbreiding ondersteuningsaanbod (n = 2)*

	%	Aantal
Het vergroten van de huidige sbo capaciteit (uitbreiden van de huidige school, d.m.v. nieuwe lokalen, eventueel op een andere locatie of met een nieuw gebouw).	50%	1
Samenwerken met een ander samenwerkingsverband	0%	0
Samenwerken met het regulier onderwijs	50%	1
Een nieuwe nevenvestiging stichten (dit gaat op dezelfde wijze als in het basisonderwijs)	50%	1
Een bestaande nevenvestiging omzetten in een hoofdvestiging	0%	0
(Ook) anders, namelijk	50%	1

*Meerdere antwoorden mogelijk

Afsluiting

Vraag 10

Ter afsluiting hebben we alle samenwerkingsverbanden gevraagd of ze aanvullende opmerkingen hebben ten aanzien van de behoefte aan en de mogelijkheden voor het inrichten van een nieuwe hoofd- of nevenvestiging voor het (v)so en sbo. De antwoorden op deze vraag zijn gepresenteerd in tabel 3.12. Om de anonimiteit van de samenwerkingsverbanden te waarborgen is informatie die te herleiden is naar een specifiek samenwerkingsverband vervangen door @-tekens.

Tabel 3.12. Aanvullende opmerkingen.

Sector	Q10
PO	1. Een van onze SBO-locaties is gevestigd in een reguliere school. De school heeft al 20 jaar een SBO-afdeling en de inspectie ziet deze ook als zodanig. Wegens het moratorium op het starten van nieuwe SBO's miste deze school net zijn eigen SBO-brinnummer. Dit geeft problemen in de huisvesting. Financiële problemen lossen we op dit moment als SWV op. 2. Mengvormen van SBO/SO en regulier onderwijs (in combinatie met jeugdhulpaanbod) zijn nodig in de volgende fase van passend onderwijs. Deze mengvormen zijn echter problematische te organiseren, ook met de experimenten-regeling. 3. Het oplossen van bovenstaande knelpunten is gewenst voor de volgende fase van passend onderwijs. Kortom: het mogen starten van een nieuwe SBO-vestiging (of legaliseren van een bestaande SBO-voorziening). En het tweede geeft meer ruimte voor brede mengvormen van aanbod en (extra) ondersteuning.
PO	De huidige situatie benoemen en werken aan de gewenste situatie is niet zo eenduidig te omschrijven, zoals in deze vragenlijst. Het is niet alleen de vraag van meer so/ sbo voorzieningen. Wij proberen door het stimuleren van samenwerking met verschillende partners te komen tot voldoende onderwijszorgplekken. Naast een betere samenwerking spelen ook randvoorwaardelijke zaken een rol als huisvesting.
PO	Geen extra hoofd of nevenvestiging. Extra aanbod stimuleert vraag. Alles erop richten dat kinderen mee doen in regulier. We geloven dat heterogene groepen en inclusie beter is voor de ontwikkeling van alle kinderen. Daarom investeren we dat reguliere scholen hun ondersteuningscapaciteit versterken met behulp v aan deskundigheid s(b)o
PO	Het nieuwe Ondersteuningsplan van het SWV @@@(1-8-2020 t/m 1-8-2024) heeft als belangrijkste ambitie: inclusiever onderwijs. Dit plan wordt gedragen door alle 12 aangesloten schoolbesturen in het SWV, ook door de schoolbesturen S(B)O. Dat betekent dat het gezamenlijke beleid erop gericht is om thuisnabij goed passend onderwijs te organiseren, zoveel mogelijk binnen het reguliere onderwijs en beoogd is dat SBO en SO geleidelijk in omvang zullen afnemen. In dit SWV is het op dit moment dus niet aan de orde om het S(B)O te willen uit te breiden.
PO	Ik ben van mening dat er juist meer verbinding gemaakt kan worden met het regulier onderwijs. Er kunnen veel meer kinderen met speciale onderwijsbehoeftes passend onderwijs krijgen binnen het regulier onderwijs.
PO	In het kader van het programma '@@naam programma@@@' zou de vraag naar de mogelijkheden van een meer gedecentraliseerde uitvoering (op buurtniveau) van SBO aan de orde kunnen komen.
PO	In SWV PO 2203 wordt ernstig gezocht naar de combinatie van SBO/SO. Van vier vestigingen SO en vier vestigingen SBO in 2014 willen we graag toewerken naar drie expertisecentra voor gespecialiseerd onderwijs. Dit is geen uitbreiding maar inbreiding. Het Ministerie van OCW is er enthousiast over, maar heeft de faciliteiten (BRIN en bekostiging via DUO) hiervoor nog niet gereed.
PO	Nieuwe vestigingen lijken me gelet op het streven naar meer inclusief onderwijs niet aan de orde. Het integreren van speciaal (basis)onderwijs is de uitdaging.
PO	Uitbreiding van S(B)O strookt niet met de ontwikkeling naar inclusiever of geïntegreerder onderwijs.
PO	We lopen hier aan tegen een aantal beperkingen: - Besturen zijn niet altijd bereid om te investeren, de meeste SO scholen draaien met verlies - Er is geen huisvesting beschikbaar. - Er is geen personeel

	beschikbaar.
PO	we willen graag meer hybride vormen kunnen verwezenlijken. ook hier is huisvesting vaak een belemmering
PO	We zien eigenlijk twee bewegingen vanuit ons ondersteuningsplan: - samenwerking/kennisdeling: expertise van speciaal (basis) onderwijs (ook cluster 2) naar regulier, terugstroom sbo naar regulier bevorderen, - inclusie/leerrecht: speciaal onderwijs aanbod uitbreiden met kinderen met leerplichtontheffing en specialistisch zorg-onderwijsaanbod nog meer thuisnabij
PO	We zijn druk doende om meer preventieve arrangementen op te zetten, waarbij de expertise van het S(B)O regulier ingezet kan worden.
PO	Wij willen gaan onderzoeken of er een nevenvestiging S(B)O in een basisschool kan worden gerealiseerd
PO	Wij zien in toenemende mate dat leerlingen van het SBO meer SO-kenmerken hebben (met name cluster 4). Er ontstaat hierdoor bij ons nadrukkelijk behoefte aan een hybride vorm SBO/SO. Dit wordt overigens eveneens veroorzaakt doordat het SO stigmatiserender is en ouders om die reden pertinent niet naar een cluster-4-school wensen te gaan, maar wel naar een SBO. Indien er een SO-cluster-4-afdeling binnen het SBO kan worden gerealiseerd waarbij er geen 'gedoe' zou zijn over bekostiging, dan zou dit ons zeer helpen.
VO	* Onvoldoende wordt gerealiseerd dat aanbod ook behoeft stimuleert * het past onvoldoende in het beleid om te streven naar steeds inclusiever onderwijs * als het alleen om het realiseren van een nevenvestiging gaat, is de procedure m.i. zeer laagdrempelig, maar vervolgens zijn er gevolgen die nader overleg vragen
VO	Begrijp ik goed dat deze vragenlijst alleen gaat over nieuwe vestigingen? Niet over het inhoudelijke aanbod van het vso?
VO	de capaciteit van een van de vso vestigingen is mogelijk te beperkt. Dat komt vooral door instroom van leerlingen buiten de regio.
VO	Effectiever inzetten van de expertise van VSO binnen het reguliere onderwijs is een minstens zo waardevolle discussie in het licht van het gesprek over inclusief onderwijs.
VO	Er is in onze regio geen vso. Alle leerlingen met een toelaatbaarheidsverklaring vso gaan naar een school buiten het gebied van ons samenwerkingsverband. Vanuit de wens voor thuisnabij onderwijs hebben voorzieningen in de eigen regio de voorkeur. Echter: de regio is vrij klein en het aantal vso leerlingen laag, hierdoor is een eigen vso aanbod bedrijfsmatig gezien geen optie Echter: het openen van een nevenvestiging in onze regio leidt tot kleiner aantallen bij de andere scholen, die hierdoor mogelijk niet langer rendabel zijn
VO	ER wordt gekeken of er binnen de regio een vestiging kan komen van een groeiende VSO-school uit de regio @.@. Ons samenwerkingsverband zou daar erg blij mee zijn.
VO	Er zijn geen concrete plannen voor het starten van een nevenvestiging VSO in mijn SWV. Er is echter wel behoefte aan VSO voor HAVO/VWO leerlingen. We willen nu kijken in hoeverre een intensieve samenwerking met het bestaande VSO en de reguliere VO scholen kan zorgen voor integratie van VSO in het VO voor wat betreft de HAVO/VWO leerlingen. Dit zit echter nog in een verkennende fase.
VO	Fijn dat er even specifiek gweezen wordt op bestaande mogelijkheden.
VO	Geen behoefte aan nieuwe hoofd- of nevenvestigingen, maar wel behoefte aan de aanpassing van de bekostiging van nevenvestiging voor VSO. De huidige bekostiging stimuleert concentratie i.p.v. kleinschalige, thuisnabije, 'meer reguliere' onderwijsvoorzieningen. Dit staat haaks op de ontwikkelingen i.r.t. de evaluatie passend onderwijs en meer inclusief onderwijs.
VO	Het is juist onze intentie om de regionale VSO zo kleinschalig mogelijk te houden. Dus daarom zeker geen extra hoofd- of nevenvestiging. Wellicht wel het onderbrengen van bepaalde afdelingen van de VSO-school binnen de reguliere scholen. maar dan op basis van symbiose of andere vormen van samenwerking. Ook betere afstemming en samenwerking met de voor ons relevante VSO-scholen in de omliggende samenwerkingsverbanden.
VO	Ik denk dat er voldoende VSO-voorzieningen zijn binnen ons swv. Wat me wel zorgen baart is dat deze scholen wel vaker en eerder vol zitten of dat een bepaalde jaargroep geen leerlingen meer kan opnemen. Ik denk eerder dat er gekeken moet worden naar de interne organisatie van deze scholen dan aan het inrichten van een nieuwe hoofd- of nevenvestiging.

VO	Ik denk dat het van belang is om huisvestingsvraagstukken en inhoudelijke ontwikkelingen nadrukkelijk met elkaar te verbinden. Zeker in krimpregio's biedt dit kansen om tegelijkertijd te gaan werken naar inclusiever onderwijs.
VO	Ik vind de vraagstellingen erg onduidelijk en multi-interpretabel .
VO	Ik vind dit een vreemde discussie in het licht van meer inclusief onderwijs. Ook de vorige vraag, of er plannen zijn voor meer VSO, kon ik niet met ja of nee beantwoorden door de manier van vraagstelling. In de toekomst is meer behoefte aan mengvormen vo en vso, waarbij het niet op voorhand een nevenlocatie hoeft te zijn. Het kan ook om regulier vo gaan met vso personeel, waarbij de bekostiging niet gelijk categorie 1 is, maar bijvoorbeeld niveau praktijkonderwijs, of tussen pro en vso bekostiging in. Het hele stelsel moet flexibeler, beter passend bij meer inclusief. Zowel wat eisenpakket inspectie betreft als onderwijsvorm als financiering.
VO	Ik zie op dit moment dat VSO scholen individuele leerlingen op plekken buiten hun school gaan begeleiden. Dit zijn leerlingen die tijdelijk geen onderwijs op een onderwijslocatie kunnen ontvangen, maar waarvoor toch een onderwijsaanbod wordt gerealiseerd op een dagbestedingslocatie. Dit is op zich een goede ontwikkeling. Het moet is ook goed dat een gevestigde VSO scholen dit aanbod op zich pakken, zodat het eenvoudig is om bij een succesvol traject in te stromen op een VSO school in ons gebied. Liever geen 'onderwijs cowboys' op dit gebied! Het zou fijn zijn als VSO scholen zo weinig mogelijk belemmeringen tegenkomen om dit te kunnen realiseren. Anderzijds is het goed dat er eisen worden gesteld aan deze constructie, zodat er daadwerkelijk sprake is van kwalitatief en kwantitatief voldoende onderwijs.
VO	In mijn ogen is het hele systeem van TLV's en (V)SO scholen belemmerend voor de ontwikkeling die we willen binnen passend onderwijs. Het is denk ik belangrijk dat het LECSO en de VO Raad samen onze belangen gaan behartigen (en niet apart) en dat we overstappen van TLV's naar arrangementen.
VO	Nee, wij spannen ons in voor meer inclusief. In de loop van de tijd verwachten we daarmee te bereiken dat het lokaal vso toereikend is
VO	We hebben geen behoefte aan een nieuwe vso school. We proberen meer te ontwikkelen naar inclusief onderwijs. Een aantal leerlingen gaan voor vso naar @@Regio@@.
VO	We zijn voorstander van meer samenwerking en zelfs invlechting van/tussen VO en VSO.

BIJLAGE 1: Toelichting op ontoereikendheid (v)so aanbod

Om de anonimiteit van de samenwerkingsverbanden te waarborgen is informatie die te herleiden is naar een specifiek samenwerkingsverband vervangen door @-tekens.

q2a: Er zijn onvoldoende plaatsen in het (v)so binnen ons samenwerkingsverband

q2b: Er zijn onvoldoende plaatsen in het (v)so buiten het samenwerkingsverband

q2c: (Ook) anders

Sector	q2a	q2b	q2c	Toelichting anders namelijk	Toelichting ontoereikendheid (v)so aanbod
PO	1	1	1	Combinatie zorg-onderwijs	Op dit moment zien wij een tekort ontstaan voor leerlingen die ZML of ZMOLK onderwijs nodig hebben. Dit heeft te maken met extra aanmeldingen van ouders die gebruik willen maken van het leerrecht en hun kind vanuit een KDC aanmelden bij een SO school. Ook missen wij een internationale SO school voor Expats.
PO	1	0	1	Niet altijd passend bij de ondersteuningsbehoefte van de leerling	
PO	1	0	0		Voor de kinderen met psychiatrische problematiek en EMB
PO	1	0	0		Op dit moment zien we met name voor jonge kinderen met een cluster IV en III problematiek te weinig plekken. Daarnaast merken we dat we onvoldoende aanbod hebben voor kinderen met een HB-niveau en gedragsproblematiek.
PO	1	0	0		Op dit moment is het aantal plaatsen op cluster 3 ZML beperkt, waardoor leerlingen buiten het samenwerkingsverband terecht moeten. Verder is cluster 2 niet in het SWV aanwezig.
PO	1	0	0		Om die redenen gaat een deel van onze leerlingen naar de regio Leiden naar het gespecialiseerd onderwijs op school.
PO	1	0	0		Er gaan relatief veel kinderen naar so gedrag scholen buiten de regio en so cluster 3 LZ
PO	1	0	0		
PO	1	0	0		
PO	1	0	0		
PO	0	1	1	Aanbod s(b)o is te weinig gericht op weer meedoen met regulier -regulierfit	Ook is het systeem gericht op aantal leerlingen niet stimulerend voor so om kinderen toe te rusten om weer mee te doen met regulier
PO	0	1	0		

PO	0	0	1	We zijn hard bezig om dit toereikend te maken door steeds meer samenwerking op te zetten tussen speciaal onderwijs onderling (cluster 4 en 3) en regulier onderwijs	
PO	0	0	1	Samenwerking met jeugdzorg is een probleem	
PO	0	0	1	Onderwijs in niet schoolse omgeving	Er is behoefte aan (extra) vormen van plaatsen 'buitengewoon leren', d.w.z. , vormen van samenwerking met bijv. een zorgboerderij en om ook onderwijs buiten een schoolse omgeving te scheppen.
PO	0	0	1	Nieuwe doelgroep	We zijn momenteel in onderzoek naar verschillende ondersteuningsvragen bij leerlingen die niet in een so beantwoord worden op dit moment het gaat hierbij ook om oja-arrangementen
VO	1	1	1	Meer maatwerk nodig	Er zijn in de loop van het jaar zo nu en dan wachtlijsten bij verschillende vso-scholen. Er is een smal aanbod binnen de regio (kleine regio). We zijn wel aan het bekijken of het anders kan.
VO	1	1	1	Ik mis bepaalde vormen van VSO	
VO	1	1	1	Het aanbod van het vso komt niet in alle gevallen met de vraag	* voor bepaalde doelgroepen is er onvoldoende plaats in het VSO, maar ook het aanbod van het VSO sluit niet altijd aan bij de behoefte, van speciaal onderwijs mag verwacht worden dat het meer maatwerk aanbiedt. * voor bepaalde problematiek is de doelgroep zo klein, dat aanbod in iedere regio te kostbaar en niet efficiënt is. Voor sommige kinderen is echter het reizen weer te vermoeiend. Of ..... ouders eisen dat het in de regio wordt aangeboden. * In het kader van het leerrecht zien we dat bepaalde kinderen meer op zorg dan op onderwijs is aangewezen. De wet klemt als het onderwijs wordt toegevoegd aan de zorglocatie. Daarom vragen besturen dan een nevenvestiging aan.
VO	1	0	1	Zie toelichting	Er zijn leerlingen binnen ons swv met een specifieke ondersteuningsbehoefte waar nu onvoldoende in wordt voorzien. Het is niet per sé noodzakelijk dat deze leerlingen naar het VSO gaan; we onderzoeken of een aanbod mogelijk is waarbij VSO en regulier VO intensief samenwerken.
VO	1	0	1	Er zijn mogelijkheden voor symbiose VSP-PrO of VSO-Basisberoeps onbenut.	Voor cluster 4 onderwijs moeten mijn leerlingen 'over het kanaal'. Binnen de eigen grenzen is thuisbij VSO voor deze leerlingen (nog) niet voorhanden.
VO	1	0	0		Het tekort is zowel in aantal plekken als inhoudelijk: - Het VSO groeit sterk in onze regio (tegen de wens in overigens). Daardoor barst mn. vml. cluster 4 uit zijn voegen. - Een aanbod voor VSO-leerlingen op VWO-niveau is voor ons niet te realiseren in verband met de kleine omvang van de doelgroep. Daardoor zijn leerlingen aangewezen op voorzieningen van buiten de regio, maar ook daar is kwalitatief aanbod heel schaars.
VO	1	0	0		Binnen de regio van @swv@is geen speciaal onderwijs. Wanneer leerlingen zijn aangewezen op deze vorm van ondersteuning moeten ze een flink eind in het busje naar een andere regio.
VO	1	0	0		
VO	1	0	0		

VO	1	0	0		
VO	1	0	0		
VO	0	1	0		
VO	0	0	1	Zie de toelichting	Er zijn voldoende plaatsen voor de leerlingen bij de scholen binnen het eigen samenwerkingsverband. Leerlingen gaan ook buiten het samenwerkingsverband naar scholen die bij hun ondersteuningsbehoefte aansluiten, dit omdat een bepaalde vorm van ondersteuning beter past of soms is het meer thuisnabij, afhankelijk van waar de leerling woont. Ik heb bij de eerste vraag aangegeven dat het aanbod ontoereikend is omdat een aantal leerlingen voor een bepaalde ondersteuning buiten de regio naar school gaan. Wij willen onderzoeken of dit meer thuisnabij kan worden ingericht. Het gaat hierbij om een combinatie van het inrichten van onderwijs voor een speciale doelgroep en de massa die dit vraagt om het goed in te kunnen richten. Ik heb daarom ook bij de volgende vraag "ja" aangeklikt. Er zijn nog geen plannen, maar we willen de behoefte graag onderzoeken en wanneer de vraag reëel is, gaan we praten over hoe het kan worden ontwikkeld.
VO	0	0	1	We zijn nog onvoldoende gevorderd met het afstemmen van onderwijs en jeugdzorg en arrangementen om het VO zo te versterken zodat de instroom in vso beperkt blijft.	
VO	0	0	1	Voorwaarde voor plaatsing is nog altijd diagnose autisme ipv ondersteuningsvraag	Leerlingen zonder diagnose autisme krijgen door genoemd knelpunt niet de toegang tot de ondersteuning die zij nodig hebben.
VO	0	0	1	Niet het aantal maar soort aanbod	Ons swv heeft geen eigen cluster 4 locaties, die locaties staan in de aangrenzende swv. Overigens van 1 vso bestuur. Betekent altijd reizen voor leerlingen, dus minder thuisnabij. Voor een hele specifieke groep cluster 4 leerlingen is nu een onderwijs zorg arrangement ontwikkeld (met hogere kosten dan categorie 1) en jeugdhulp binnen de school. Betekent wel dat een jongere uit @@ naar @@ moet, als de 'reguliere'vso locatie in @@@ onvoldoende kan aansluiten omdat het integrale aanbod nodig is voor die specifiek problematiek. Tegelijkertijd is het onrendabel om op meerdere plekken zulke 'dure' pilots te starten voor specifieke groepen leerlingen. Ik vind het aanbod dus onvoldoende maar dan in de context van thuisnabij voor zeer specifieke problematiek. Dat vraagt om concentratie van kennis, onderwijs, jeugdhulp en arbeid maar dat conflicteert met thuisnabij. Daarnaast missen we binnen ons cluster 4 vso OZA's met gemeenten om de leerlingen die anders in de dagbesteding komen vanweg
VO	0	0	1	Het VSO kan onvoldoende tegemoet komen aan alle ondersteuningsbehoeften	Het gaat om een complexe situatie, die niet simpelweg terug te voeren is tot een tekort aan plaatsten binnen of buiten ons SWV. Sowieso zijn wij met één regionale VSO (vanuit het voormalige cluster IV) met beperkte omvang en één bovenregionale VSO met een zeer specifiek karakter (voormalig cluster III voor kinderen met epilepsie) deels aangewezen om VSO's in omliggende regio's. Om binnen het VSO thuisnabij onderwijs te kunnen bieden, gaan sommige leerlingen uit onze regio juist ook naar VSO's in omliggende

					regio's. Omdat onze VSO kleinschalig is, kunnen we daar op dit moment niet alle niveaus, alle profielen en alle ondersteuningsbehoefte van leerlingen met een TLV bedienen. Er is momenteel een ontwikkeling gaande waarbij we dit aanbod aan het verbreden zijn.
VO	0	0	1	Geen vso op vwo-niveau	
VO	0	0	1	Er zijn soms tussentijds onvoldoende plaatsen voor specifieke richtingen en leerjaren. Dit blijven echter wel dagkoersen. In absolute zin is was er per september 2020 voldoende plek/dagkoersen. We hebben eigenlijk al het aanbod in onze regio beschikbaar en zijn niet afhankelijk van aanbod buiten onze regio. Wel is er een doorontwikkeling nodig.	Er is binnen @swv@ op zich voldoende aanbod. De VSO scholen in ons gebied hebben een voedingsgebied dat groter is dan dat van @swv@. Bewegingen vanuit andere gebieden - door bijv meer thuisnabije oplossingen - gaan natuurlijk ons aanbod beïnvloeden. Er is wel behoefte aan een betere spreiding, het soms meer clusteren van aanbod of een andere verdeling tussen de verschillende aanbieders. Ook zitten we in de doorontwikkeling van combinaties van aanbod onderwijs/jeugdhulp. Hierbij denken we ook aan vormen van leren en ontwikkelen buiten het schoolgebouw. Voldoende aanbod heeft te maken met specifiek profiel locatie/capaciteit op locatie/ruimte in de verschillende richtingen/leerjaren. We hebben nu al wel de capaciteit per locatie in beeld (per maand). Dat zou nog specifiekere kunnen met ook evt. wachtlijsten (dagkoersen). Ook hebben via de regionale monitor (afspraak van gegevensdeling tussen 17 swv) zicht op het feitelijk aantal ingeschreven leerlingen per maand en de ontwikkeling daarin. We willen deze k
VO	0	0	1	Er zijn niet op alle onderwijsniveaus vso-plaatsen beschikbaar, omdat er geen vestiging is op bepaalde niveaus in onze regio.	
VO	0	0	1	Er is geen aanbod op vwo-niveau	

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht
t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80
info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, 12 november 2020
In opdracht van het Ministerie van OCW